

KONKURS HISTORYCZNY

dla uczniów gimnazjów – etap wojewódzki (klucz)

„Religia na przestrzeni dziejów: nauka i postęp, wsteczność i fanatyzm oraz ostoja patriotyzmu”

1. Wpisz daty roczne w wy kropkowanych miejscach.

[.....]
0-6

Zawarcie unii Polski ze Szwecją 1592	Unia brzeska 1596	Rejs statku Mayflower do Ameryki N 1620	Pokój wesfalski 1648
Obrona Jasnej Góry 1655	Śluby lwowskie 1656	Restauracja Stuartów w Anglii 1660	Bitwa pod Wiedniem 1683
Chwalebna rewolucja 1688	Wielka Encyklopedia Francuska (publikacja) 1751-1766	Konfederacja barska 1768	Utworzenie Komisji Edukacji Narodowej 1773

Za każdą poprawnie wypełnioną komórkę uczeń otrzymuje 0,5pkt.

2. Przeczytaj tekst i wpisz w kratkę literę P (przy zdaniach, które są prawdziwe) lub literę F (przy zdaniach fałszywych).

[.....]
0-7

- F** - unia polsko-szwedzka rozpadła się, gdyż Zygmunt III Waza był gorliwym protestantem
- P** - głównymi symbolami wolnomularstwa były: cyrkiel i węgielnica
- F** - w wojnie trzydziestoletniej starły się ze sobą: Liga Protestancka i Unia Katolicka
- F** - król Anglii Karol II Stuart, gorliwy katolik, został zdetronizowany i ustąpił tron protestantowi Wilhelmowi Orańskiemu
- P** - we Francji podczas rewolucji chrześcijaństwo zastąpiono kultem Istoty Najwyższej i zlikwidowano niedziele
- F** - w skład Ligi Świętej zawartej po bitwie pod Wiedniem wchodziły początkowo: Polska, Austria, Wenecja, Państwo Kościelne, z czasem dołączyły: Rosja i Prusy
- P** - Izaak Newton zajmował się prorocत्वami biblijnymi i chronologią czasów najdawniejszych opisanych w Biblii

Za każdą poprawnie wypełnioną komórkę uczeń otrzymuje 1 pkt.

3. Podane niżej informacje dotyczące unii brzeskiej posegreguj według przedstawionych kryteriów, wpisując litery do tabeli.

[.....]
0-2

	Polityczne	Społeczno -gospodarcze
Przyczyny unii brzeskiej	C	D
Skutki unii brzeskiej	B	A

- A. Wzmocnienie więzi łączących ludność prawosławną polskich kresów wschodnich z państwem polskim
 B. Rozbicie społeczności prawosławnej na dwa Kościoły: unicki i dyzunicki
 C. Dążenie Kościoła katolickiego do podporządkowania Kościoła Prawosławnego
 D. Działalność misyjna jezuitów wśród mieszkańców ziem ruskich

Za każdą poprawnie wypełnioną komórkę uczeń otrzymuje 0,5pkt.

4. Kto wypowiedział lub mógł wypowiedzieć następujące słowa?

[.....]
0-6

- a) „Wielka Boga Rodzicielko, [...] obieram Cię dziś za patronkę moją i moich posiadłości królową” - **Jan Kazimierz Waza**
- b) „Nasz patron św. Paweł z Teb uchroni nas przed waszą podłą chciwością”.
Augustyn Kordecki
- c) „Jeśli będę drżał, moi wrogowie powiedzą, że to ze strachu. Chcę uniknąć takich zarzutów” -**Karol I Stuart**.....
- d) „Venimus, vidimus Deus vicit” -**Jan III Sobieski**
- e) „Wiedza człowieka o świecie płynie z doświadczenia” -**John Locke**.....
- f) „Jako sekretarz Towarzystwa do Ksiąg Elementarnych wielką wagę przykładam do edukacji przyszłych pokoleń.”**Grzegorz Piramowicz**.....

Uczeń otrzymuje 1 pkt za pełną odpowiedź (imię i nazwisko)

5. Obejrzyj podane ilustracje i wykonaj polecenia.

[.....]

0-11

Ilustracja nr 1

a) Nazwij władcę widniejącego na ilustracji

..... **Zygmunt III Waza** [1pkt]

b) Podaj daty panowania tego władcy w Polsce

..... **1587-1632** [1pkt]

c) Jakie 2 cechy tego władcy podkreślił artysta rzeźbiarz?

- ... **gorliwość religijną** [1pkt]

- ... **wojowniczość, skłonność do wojen w obronie wiary** [1pkt]

d) Gdzie znajduje się pomnik widniejący na ilustracji? Dlaczego właśnie tam?

..... **w Warszawie** [1pkt]

..... **przeniósł stolicę z Krakowa do Warszawy** [1pkt]

Ilustracja nr 2

a) Nazwij postać historyczną widniejącą na ilustracji nr 2

..... **Piotr Skarga** [1pkt]

b) Jaką funkcję pełnił w Polsce ten człowiek?

nadworny spowiednik Zygmunta III Wazy, kaznodzieja i doradca [1pkt]

c) Do jakiego zakonu należał?

..... **do zakonu jezuitów** [1pkt]

d) Jakie stanowisko zajmował wobec prawosławnych mieszkających w Polsce?

...**był inicjatorem unii brzeskiej** [1pkt]

e) Która rocznica śmierci Piotra Skargi przypadła w roku 2012r.?

..... **400** [1pkt]

Źródło: M. Szybowska, Jan Matejko wszystkim znany, Warszawa 1988, s. 224.

6. Przeczytaj uważnie podane teksty źródłowe. Odpowiedz na pytania umieszczone pod tekstami na podstawie ich treści oraz wiedzy pozaźródłowej.

Tekst A

„[...] przekłete prawo, które konfederacją zowiecie, roku pańskiego 1573, [...] od niektórych heretyków z oszukaniem prostych katolików uczynione, aby każdemu wolno było wiarę sobie, jaką chce, tworzyć i odmiany w kościele czynić, a za to żadnego karania nie odnosić”. [...]

Gwałt czyni prawom Boskim i ludzkim konfederacja. Wielka się niesprawiedliwość dzieje i gwałt wielki świętym prawom duchownym i świeckim [...]. Nie daj Boże, aby się który wierny i katolik najdował, który by jej namniejszą pomoc dawać, a tak ciężko Pana Boga gniewać i ojczyznę swoją zarażać takim prawem i gubić miał wolą”.

Źródło: P. Skarga, Kazania sejmowe, oprac. J. Tazbir, Wrocław 2003, s. 155-156.

1. O jakim „przekętym prawie” mówi autor tekstu A? [...]

0-1

..... **o konfederacji warszawskiej**

2. Jaka postawa katolika według autora tekstu A „ciężko gniewa Pana Boga” ? [...]

0-1

..... **tolerancji dla innowierców, poparcia konfederacji warszawskiej**

Tekst B

„Nikt nie może być niepokojony z powodu swoich przekonań, również i religijnych, byle ich manifestowanie nie zakłócało porządku publicznego ustanowionego przez prawo”.

1. Podaj pełny tytuł dokumentu, z którego zacytowany został powyższy fragment. [...]

0-1

..... **Deklaracja Praw Człowieka i Obywatela**

2. Podaj dokładną datę uchwalenia tego dokumentu (dzień, miesiąc, rok) [...]

0-1

..... **26 VIII 1789**

Tekst C

„Kiedyśmy... gorąco oplakiwali... smutny i nad wszystkie lzy bolesny stan Królestwa Polskiego, jako też niewczesne powstanie tamże przeciw Najpotężniejszemu Mocarzowi podniesione, daliśmy zarazem do zrozumienia, iżemy w dziennikach publicznych czytali, jako Rząd Rosyjski przedsięwzięje najsurowsze zaiste zamiary nie tylko już, aby przytłumić powstanie, ale aby... katolicką religię... wytępić... Oskarżając coraz głośniej Rząd Rosyjski o prześladowanie, które przeciw Kościołowi ustawicznie wymierza, dalecy od tego jesteśmy, byśmy jakkolwiek chcieli pochwalić niewczesne ruchy w Polsce nieszczęśliwie wzniecone.

Albowiem wszyscy wiedzą, jak troskliwie Kościół katolicki zawsze uspokajał i uczył, że wszelka dusza jest wyższym mocom poddana, że wszyscy władzy świeckiej ulegają i że powinny posłuszeństwo świadczyć w ogóle mają w tym wszystkim, co się Bogu i prawom jego Kościoła nie przeciwi... Ale gdy ruchy tego rodzaju tyle szkodliwe Kościołowi i Rzeczypospolitej karcimy i potępiamy ... nie pomijamy sposobności, by przekonać monarchów, że prześladowanie religii powoduje, iż narody ... wpadają nieszczęśliwie w wyuzdaną swobodę żywota i postępowania, a postępując według swych pragnień w bezbożności, pogardzają władzą, bluźnią majestatowi, buntują się przeciw władcom i odmawiają im posłuszeństwa”.

Źródło: Encyklika papieża Piusa IX Ubi Urbaniano z 30 lipca 1864r. [w:] M. Żywczyński, Przegląd Historyczny, 1938, t. 34, z. 2, s. 518.

1. O jakim „niewczesnym powstaniu” mówi Ojciec Święty? [...]
0-1
..... **o powstaniu styczniowym**
2. Kogo Stolica Apostolska nazywa „Najpotężniejszym Mocarzem”? [...]
0-1
..... **cara Aleksandra II**
3. Jaka opinię wyraził papież o powstaniu? Zacytuj odpowiednie fragmenty. [...]
0-2
- „*niewczesne ruchy w Polsce nieszczęśliwie wzniecone*”
- „*ruchy tego rodzaju tyle szkodliwe Kościołowi i Rzeczypospolitej karcimy i potępiamy*”
4. Dlaczego według papieża naród polski buntuje się przeciw carowi? [...]
0-1
..... **wskutek prześladowania religii katolickiej przez rząd Rosji**

Tekst D

„*Kościuszkowska rocznica miała więc zamknąć cykl nabożeństw i hymnów – tymczasem dała powód do zatargu. Wojsko otoczyło dwa kościoły, w których rozlegał się śpiew Boże coś Polskę: katedrę św. Jana oraz Bernardynów (św. Anny). Śpiewającym kazano wychodzić, z tym że kobiety miały być puszczane do domów, mężczyźni zaś mieli iść pod klucz. Uczestnicy nabożeństw odmówili wyjścia i zamknęli się w obu kościołach. Szczególnie to oblężenie przeciągnęło się kilkanaście godzin. Na parę godzin przed świtem władze zdecydowały się na użycie siły. Wojsko wylało drzwi i ewakuowało wiernych, 1778 mężczyzn zabrano do cytadeli*”.

Źródło: S. Kieniewicz, Powstanie styczniowe, Dzieje Narodu i Państwa Polskiego, Nr III-49, s. 18-19.

- a) Jakie znaczenie dla polskich patriotów miały warszawskie kościoły u progu powstania styczniowego? [...]
0-1

Były miejscem budzenia patriotyzmu w narodzie polskim poprzez nabożeństwa rocznicowe, msze za ojczyznę, śpiewanie pieśni patriotycznych, pogrzeby ofiar

- b) Wyjaśnij pojęcie Cytadela? [...]
0-1

twierdza i więzienie (X Pawilon) wzniesiona przez Rosjan w Warszawie na polecenie cara Mikołaja I po powstaniu listopadowym.....

Tekst E

„Zwykle hakatyści głoszą, że nie mają oni zamiaru odebrania ludowi polskiemu jego mowy ojczystej i zwyczajów polskich. Oni tylko chcą rzekomo, abyśmy Polacy, czuli się Prusakami i czuli po niemiecku. Tak głoszą słowami, ale czyny pouczają nas, że wszędzie, gdzie nie ma uświadomienia polskiego i oporu przeciw zachciankom hakatystycznym, ludność polska się germanizuje, traci swoją mowę polską i zwyczaje i staje się zupełnie niemiecka” .

Źródło: T. Maresz, K. Juszczyk, Historia w tekstach źródłowych. Wypisy tom 2, Rzeszów 1997, s. 164.

- a) Kogo miał na myśli autor tekstu E mówiąc: „hakatyści”? Podaj oficjalną nazwę tej organizacji. [...]
0-1

..... **członków Niemieckiego Związku Kresów Wschodnich**

b) Podaj datę roczną i miejsce powstania tej organizacji?

[...]
0-2

..... **1894 Poznań**

Tekst F

„Walka o byt między Prusami a Polską wre jeszcze żywo [...] Powinniśmy pomnożyć ludność niemiecką, uszczuplić polską [...] Są Polacy i na Śląsku, ale niebezpieczeństwo grozi głównie w Poznańskim, gdzie wielcy polscy właściciele ziemscy posiadają jeszcze około 650 tys. ha ziemi. Według moich obliczeń kosztować to może jakieś sto milionów talarów [...] W najbliższej przyszłości osiedlać tam będziemy Niemców, z niemieckimi kobietami. Przede wszystkim trzeba będzie utworzyć komisję, która by osadzała dzierżawców na roli”.

Źródło: T. Maresz, K. Juszczyk, Historia w tekstach źródłowych. Wypisy tom 2, Rzeszów 1997, s. 163.

a) W jaki sposób rząd niemiecki dążył do „uszczuplenia polskiej ludności” w Poznańskim?

[...]
0-1

..... **poprzez wysiedlanie Polaków z Niemiec, tzw. rugi pruskie**

b) Podaj nazwę i roczną datę powstania „komisji”, o której wspomina tekst F

[...]
0-1

..... **Komisja Kolonizacyjna, 1886r.**

Tekst G

„Dzieci nie odpowiadały na pytania, zadawane im po niemiecku i nie podnosiły palca do góry nawet ostentacyjnie odmówiły przyjęcia podręczników niemieckich do nauki religii [...] i powiedziały przy tym: jesteśmy Polakami i nie chcemy się uczyć tej niemieckiej religii. Wobec tego oporu władza szkolna [...] pozostawiła dzieci w areszcie i poddała je chłóście”.

Strajk nie osłabł, lecz przeciwnie, przybierał na sile, gdyż przyłączyły się do nas dwie drugie klasy. Razem zastrajkowało do 190 uczniów i uczennic. Pod naciskiem opinii publicznej przestano nas bić za brak odpowiedzi w języku niemieckim na lekcjach religii, natomiast zatrzymywano nas po lekcjach na kilka godzin w tzw. areszcie. W czasie karczeru szkolnego trzeba było milczeć i siedzieć spokojnie”.

Źródło: T. Maresz, K. Juszczyk, Historia w tekstach źródłowych. Wypisy tom 2, Rzeszów 1997, s. 161.

a) O jakim wydarzeniu historycznym opowiada tekst G?

[...]
0-1

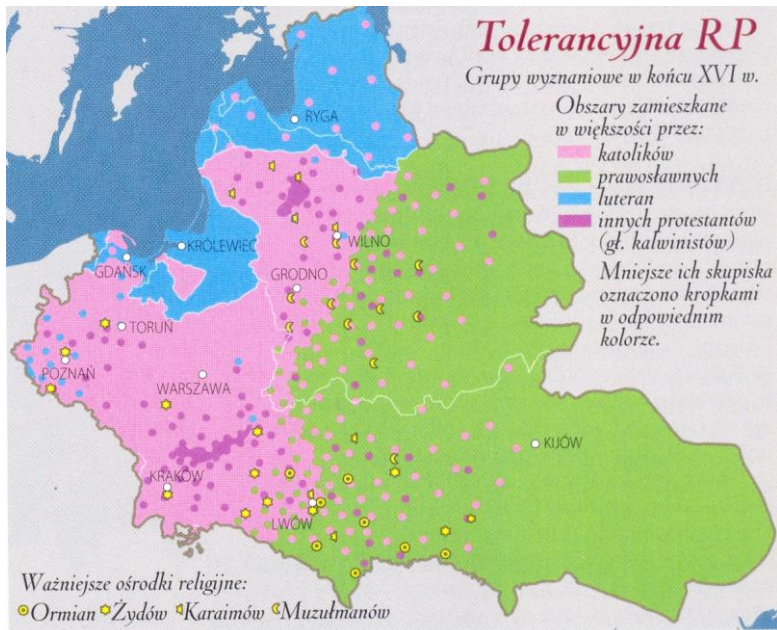
..... **O strajku szkolnym we Wrześni**

b) Czego bronili uczniowie opisani w tekście G?

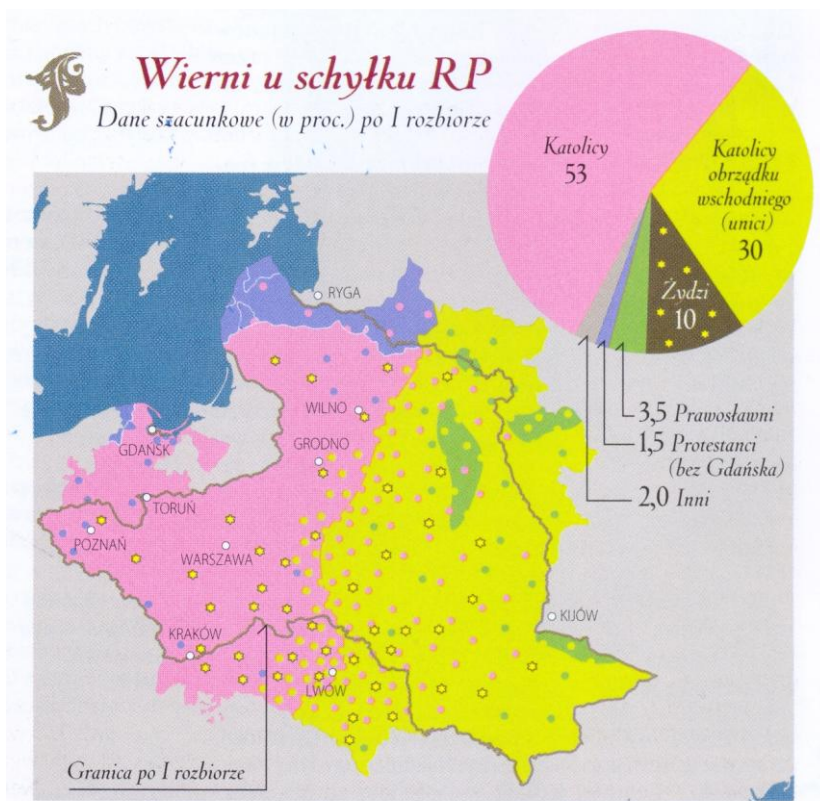
[...]
0-1

..... **prawa do nauki religii w języku polskim**

**7. Jakie zmiany wyznaniowe zaszły w RP od schyłku XVI wieku do I rozbioru Polski?
Odpowiedz na pytania na podstawie podanych map.**

Mapa 1

Mapa nr 2

a) Jakie zmiany w RP zaszły w tym okresie w liczbie protestantów? [..]
0-1

..... **liczba protestantów zmniejszyła się**

b) Dlaczego w omawianym okresie doszło do zmian w liczbie protestantów? [..]
0-1

..... **utrata przez Polskę większej części Inflant i Prus Książęcych**

c) Jakie zmiany zaszły w tym okresie wśród prawosławnych [..]

mieszkających w RP? 0-1
 prawosławni zostali zastąpieni przez unitów

d) Wyjaśnij pojęcie: katolicy obrządku wschodniego. [...]

0-1

prawosławni mieszkający w Polsce, którzy uznali zwierzchnictwo papieża na mocy unii brzeskiej

LEKTURA

8. Wpisz daty roczne w wykropkowanych miejscach. [.....]
 0-6

Kasata zakonu jezuitów 1773	Otto von Bismarck kanclerzem Prus 1862	Wojna Prus i Austrii z Danią 1864	Bitwa pod Sadową 1866
Pierwszy numer pisma „Katolik” 1869	Sobór Watykański I 1869-1870	Publikacja dzieła Karola Darwina 1859	Zamach na Ottona von Bismarcka 1874
Dogmat o Niepokalanym Poczęciu NMP 1854	Dogmat o nieomyślności papieża w sprawach wiary i obyczajów 1870	Likwidacja Państwa Kościelnego 1870	Dogmat o Wniebowzięciu NMP 1950

Za każdą poprawnie wypełnioną komórkę uczeń otrzymuje 1pkt.

9. Wyjaśnij pojęcia. [.....]
 0-4

- a) **ultramontanizm** – doktryna (pogląd) oparty na twierdzeniu, że kościoły krajowe (lokalne) są podporządkowane wyłącznie papieżowi
- b) **gallikanizm** – doktryna (pogląd) głosząca niezależność Kościoła we Francji, z czasem kościołów krajowych od papieża (Stolicy Apostolskiej)
- c) **Święte Przymierze** – przymierze (sojusz) Austrii, Rosji i Prus oparty na chrześcijańskich wartościach zawarte w 1815 roku po kongresie wiedeńskim
- d) **Syllabus errorum** – dokument papieża Piusa IX, w którym papież potępiał zasady liberalizmu nazywając je błędami

10. Kto to powiedział lub mógł powiedzieć? [.....]
 0-4

a) „Gdyby nawet Boga nie było, należałoby go stworzyć” **François-Marie Arouet , Wolter**

b) „Jeżeli nie mam kłamać to nie mogę być ministrem spraw zagranicznych”
 Otto von Bismarck

c) „Bóg umarł” **Friedrich Nietzsche**

d) *Konflikt światopoglądu laickiego i liberalnego ze światopoglądem klerykalnym i konserwatywnym to jest proces historyczny, który nazywam, Panowie, walką o kulturę.*

..... **Rudolf von Virchow**

Uczeń otrzymuje 1 pkt tylko za pełną odpowiedź. (imię i nazwisko)

11. Uzupełnij zdania.

[.....]

0-6

- a) W państwach niemieckich po Wiośnie Ludów istniały obok siebie dwie koncepcje zjednoczenia: **wielkoniemiecka** ... i **małoniemiecka** .
nazwa koncepcji nr 1 nazwa koncepcji nr 2
- b) Niemieccy katolicy popierali koncepcję zjednoczenia państw niemieckich pod przewodnictwem **Austrii**
Nazwa państwa
- c) Kanclerz Bismarck dążył do zjednoczenia państw niemieckich pod przewodnictwem **Prus** i pod rządami dynastii **Hohenzollernów**
Nazwa państwa Nazwa dynastii
- d) W Reichstagu katolicy niemieccy utworzyli silną partię polityczną: **Centrum- Partia Konstytucyjna**
Pełna nazwa partii

Uczeń otrzymuje 1 pkt wyłącznie za pełną odpowiedź.

12. Przeczytaj tekst i wpisz w kratkę literę P (przy zdaniach, które są prawdziwe), a literę F (przy zdaniach fałszywych).

[.....]

0-6

- P** - w 1798 roku wojska francuskie wyгнаły papieża Piusa VI z Rzymu
- F** - kasaty zakonu jezuitów w 1773 roku domagały się od papieża państwa protestanckie: Anglia i Niemcy oraz prawosławna Rosja
- F** - kanclerz Bismarck walczył z Kościołem ponieważ był zwolennikiem liberalizmu i wrogiem hierarchii kościelnej
- P** - arcybiskup gnieźnieński i poznański Mieczysław Ledóchowski zakazał po powstaniu styczniowym śpiewania pieśni „Boże coś Polskę” i innych pieśni patriotycznych
- P** - dogmaty o Niepokalanym Poczęciu NMP i o Wniebowzięciu NMP ustanowili papieże własnymi decyzjami na mocy nieomyłności w sprawach wiary
- P** - arcybiskup gnieźnieński i poznański Marcin Dunin potępił powstanie listopadowe

Za każdą prawidłowo wypełnioną komórkę uczeń otrzymuje 1pkt.

13. Kim byli i czego dokonali?

[.....]

0-2

- a) **Karol Miarka ... nauczyciel na Śląsku, szerzył polską świadomość narodową wśród Ślązaków, wydawca tygodnika „Katolik”**
- b) **Karol Darwin ... biolog, autor dzieła „O powstawaniu gatunków drogą doboru naturalnego” autor teorii ewolucji**

Uczeń otrzymuje 1 pkt za określenie: kim był – 0,5pkt i czego dokonał 0,5pkt

14. Uporządkuj podane elementy światopoglądów dobierając je w przeciwstawne pary. Do tabeli wpisz litery.

[...]
0-7

- A kościoły krajowe powinny być podporządkowane państwu*
B istnienie biedy jest naturalne (jednostki słabsze muszą przegrywać z jednostkami uzdolnionymi)
C praca na roli, w zgodzie z naturą jest najszlachetniejszą formą gospodarowania
D podział na biednych i bogatych wynika z woli bożej
E podstawą gospodarki jest produkcja i handel oparty na giełdzie, kredytach i operacjach finansowych
F władcy duchowni i świeccy ustanowieni są z woli Boga, ponad władcami stoi papież
G dogmaty religijne zostaną obalone dzięki wiedzy i nauce
H król został ustanowiony przez społeczeństwo i musi wykonywać wolę społeczeństwa
I Kościół z papieżem na czele jest nosicielem mądrości bożej
J zgoda na monarchię konstytucyjną
K kościoły krajowe powinny być związane ze Stolicą Apostolską
L najskuteczniejszym ustrojem jest monarchia absolutna
Ł społeczeństwo jest sumą wolnych jednostek
M klasowy porządek społeczny ustanowiony jest od wieków przez tradycję

Lp.	Konserwatyzm	Lp.	Liberalizm
1.	- podział na biednych i bogatych wynika z woli bożej D	1.	- istnienie biedy jest naturalne (jednostki słabsze muszą przegrywać z jednostkami uzdolnionymi) B
2.	- władcy duchowni i świeccy ustanowieni są z woli Boga, ponad władcami stoi papież F	2.	- król został ustanowiony przez społeczeństwo i musi wykonywać wolę społeczeństwa H
3.	- najskuteczniejszym ustrojem jest monarchia absolutna L	3.	- zgoda na monarchię konstytucyjną J
4.	- kościoły krajowe powinny być związane ze Stolicą Apostolską K	4.	- kościoły krajowe powinny być podporządkowane państwu A
5.	- Kościół z papieżem na czele jest nosicielem mądrości bożej I	5.	- dogmaty religijne zostaną obalone dzięki wiedzy i nauce G
6.	- praca na roli w zgodzie z naturą jest najszlachetniejszą formą gospodarowania C	6.	- podstawą gospodarki jest produkcja i handel oparty na giełdzie, kredytach i operacjach finansowych E
7.	- klasowy porządek społeczny ustanowiony jest od wieków przez tradycję M	7.	- społeczeństwo jest sumą wolnych jednostek Ł

Za każdą poprawnie wpisaną literę otrzymuje uczeń 0,5pkt

Za błędne zestawienie par 0pkt. za oba elementy

15. Przeczytaj uważnie teksty A, B i C. Odpowiedz na pytania umieszczone pod tekstami na podstawie ich treści oraz wiedzy pozaźródłowej.

Tekst A

„Trudno sobie wyobrazić większe poniżenie człowieka niż panowanie zasady liczby jednostek. Czy można sobie wyobrazić rodzinę rządzoną według tej zasady ilościowej: ojciec, matka, dzieci, służba, każdy jednakowo uprawniony – to nie byłaby już rodzina, lecz przeciwieństwo rodziny. Zasada ilościowa neguje organizację, znaczenie jednostki i autorytetu”.

Źródło: J. Krasuski, Kulturkampf. Katolicyzm i liberalizm w Niemczech w XIX wieku, Wrocław 2009, s. 39.

a) Nazwij zasadę, której dotyczy tekst A. Nie cytuj. [....]

0-1

..... **zasada większości głosów, demokracja**

b) Jaki model rządzenia państwem preferuje autor tekstu A? [....]

0-1

..... **rządy jednostki obdarzonej autorytetem**

c) Jaki światopogląd reprezentuje autor tekstu A? [....]

0-1

..... **konserwatywny**

Tekst B

„Im bardziej pogłębi się i rozwinie oświata, tym bardziej religijne wyobrażenia o naturze, człowieku i wszechświecie, błędna wiara w oddzielenie się natury i człowieka od wszechświata i konieczność ich pojednania muszą ustąpić, i tym bardziej nosiciel tych wyobrażeń, Kościół, musi ulec rozkładowi. Niedaleki jest z pewnością czas, gdy właściwy pogląd na świat stanie się powszechną własnością, natomiast religijne samooszukiwanie się, zabobonna wiara w Boga i nauka o Bogu staną się tylko historycznym przeżytkiem i przedmiotem badania historycznego jak alchemia i astrologia”.

Źródło: J. Krasuski, Kulturkampf. Katolicyzm i liberalizm w Niemczech w XIX wieku, Wrocław 2009, s. 62-63.

a) Jaki pogląd na świat według autora tekstu B jest „właściwy”? [....]

0-1

oparty na wiedzy, logicznym rozumowaniu i doświadczeniu (racjonalizmie i empiryzmie)

b) Jaki światopogląd reprezentuje autor tekstu B? [....]

0-1

..... **liberalny**

Tekst C

„Krew nabiegła Bismarckowi do oczu, gdy mówił o papieżu. Jego słowa brzmiały jak złorzeczenia. Nazwał go niebezpieczeństwem dla wszystkich krajów, rewolucjonistą i anarchistą, którego cała Europa musi zwalczać, jeśli choć jeden książę chce bezpiecznie pozostać na swoim tronie”.

Źródło: J. Krasuski, Kulturkampf. Katolicyzm i liberalizm w Niemczech w XIX wieku, Wrocław 2009, s. 127.

a) O którym papieżu mówił w ten sposób kanclerz Bismarck? [....]

0-1

..... **o Piusie IX**

b) Na czym polegał konflikt światopoglądowy Bismarcka z papieżem? [....]

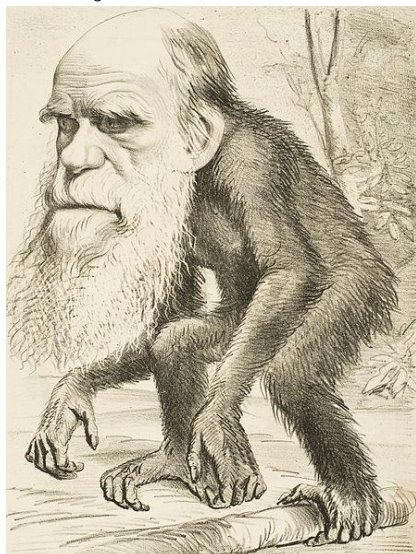
0-2

Opisz oba stanowiska.

**Bismarck uważał, że Kościół powinien być podporządkowany państwu
Papież uważał, że Kościół stoi ponad państwem**

16. Obejrzyj uważnie ilustracje i odpowiedz na zadane poniżej pytania.

Ilustracja nr 1

Ilustracja nr 2

Internierung = niem. internowanie (uwięzienie)

a) Kogo przedstawia ilustracja nr 1? [...]
0-1

..... **Karola Darwina**

Imię i nazwisko

b) Jaki cel chciał osiągnąć autor ilustracji nr 1? [...]
0-1

..... **chciał ośmieszyć teorię ewolucji**

c) Kogo przedstawia ilustracja nr 2? [...]
0-2

..... **Otona von Bismarcka i Piusa IX**

Imiona i nazwiska

d) Co uosabiają postacie przedstawione na ilustracji nr 2? [...]
0-2

..... **państwo i Kościół**

e) W jaki sposób autor ilustracji nr 2 pokazał metody stosowane przeciwko sobie przez grających? Nazwij te metody. [...]
0-6

Sposób: pudełko z napisem „Internierci” wypełnione figurami w kształcie tiar biskupich (1pkt),

Nazwa: internowanie (uwięzienie) biskupów przez państwo (1pkt)

Sposób: paragrafy na szachownicy (1pkt)

Nazwa: stanowienie prawa antykościelnego przez państwo (1pkt)

Sposób: figury z napisami: encyklika i syllabus (1pkt)

Nazwa: nacisk Kościoła na wiernych poprzez ogłaszanie oficjalnego stanowiska papieża (1pkt)